

Milena Helak

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Macierzyństwo a kariera zawodowa kobiet w opinii studentek

Problematyka macierzyństwa i kariery zawodowej kobiet jest przedmiotem zainteresowań wielu dyscyplin naukowych. Tematyką tą zajmuje się zarówno pedagogika, psychologia, socjologia jak i demografia, biologia, medycyna, ekonomia oraz wiele innych nauk. Wskazuje to na dużą rolę jaką odgrywa macierzyństwo i kariera zawodowa w życiu każdego człowieka. Przede wszystkim jednak jest to aspekt niezwykle istotny w życiu kobiet, głównie młodych kobiet. To od nich zależy, jaką decyzję podejmą w kwestii macierzyństwa i kariery zawodowej, czy zdecydują się łączyć obie te sfery czy też zrezygnują z jednej na rzecz drugiej. Podjęta przez nie decyzja będzie rzutowała nie tylko na ich życie, ale i na życie gospodarcze całego kraju. Dlatego też tak ważne jest prowadzenie badań w tym zakresie. Dzięki nim możliwe będzie dostrzeżenie problemów, z jakimi borykają się przyszłe mamy, pracownice oraz określenie kierunku zmian, w którym powinno się zmieniać polskie prawo aby sprzyjać zarówno przyrostowi naturalnemu jak i wzrostowi gospodarczemu.

Wielu autorów już podjęło próbę określenia stosunku młodości do macierzyństwa. Ewa Włodarczyk w swojej książce *Młodość wobec macierzyństwa i jego kulturowej kreacji*, przedstawiła problematykę rodzicielstwa z punktu widzenia różnych nauk przede wszystkim jednak od strony przyszłych rodziców.¹ Podobnie Aleksandra Maciarz zainteresowała się stosunkiem młodych ludzi do tematyki rodziciel-

¹ E. Włodarczyk, *Młodość wobec macierzyństwa i jego kulturowej kreacji*, Poznań 2008, s. 49.

stwa, wskazując tym samym na problem jakim jest małe zainteresowanie dziewcząt omawianą tematyką. Jak się okazuje, macierzyństwo nie jest pierwszoplanowym celem życiowym w życiu nastolatek, dla których priorytetem jest samodzielność materialna oraz satysfakcjonująca praca.²

Patrząc jednak na problem macierzyństwa i kariery zawodowej z perspektywy rynku pracy, odpowiedzi osób ankietowanych przez A. Maciarz są bardzo rozsądne i poparte silnymi argumentami. Wysokie bezrobocie, krótkotrwałe umowy o pracę, silna konkurencja na rynku pracy, niskie zarobki a przy tym wszystkim coraz wyższe wydatki na życie, nie sprzyjają zakładaniu rodziny i myśleniu o macierzyństwie jako celu życiowym.

Společne postrzeganie macierzyństwa

Biorąc pod uwagę wszystkie te aspekty, macierzyństwo i kariera zawodowa kobiet stały się przedmiotem wielu dyskusji z udziałem polityków, uczonych, publicystów czy feministek. W dyskursie nad rolą kobiety, a co za tym idzie, jej równouprawnieniem oraz udziałem w życiu publicznym wyróżnia się dwa przeciwstawne stanowiska, konserwatywne i pseudonowoczesne. Pierwsze traktuje kobietę dość przedmiotowo, pozwalając jej realizować się wyłącznie w sektorze życia prywatnego, jako żona i matka, „kapłanka domowego ogniska”. Neguje ono stosowanie środków antykoncepcyjnych, aborcję a także świadome regulowanie urodzeń. Priorytetem w życiu kobiety ma być wielodzietna rodzina. Zwolennicy stanowiska pseudonowoczesnego, charakterystycznego dla środowisk feministycznych, propagują karierę zawodową jako główny środek do osiągnięcia życiowego sukcesu, któremu macierzyństwo i rodzina tylko przeszkadza. Co więcej, winą za życiowe niepowodzenia kobiet obarczają rodzinę, która niejako zmusiła kobietę do wycofania się z pozostałych ról społecznych, ograniczając ją tym samym do wyłącznego poświęcania się swej latarośli. Między tymi jakże skrajnymi stanowiskami wobec macierzyństwa

² A. Maciarz, *Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych*, Warszawa 2004, s. 69.

i kariery zawodowej kobiet jest jeszcze umiarkowane. Prezentują je zwolennicy zarówno równouprawnienia kobiet jak i nowego modelu małżeństwa, macierzyństwa i rodziny. Małżeństwo traktują oni jako związek partnerski, w którym mąż i żona odgrywają podmiotową rolę, wspólnie podejmując decyzje i dzieląc się obowiązkami. Oboje też mają prawo do samorealizacji w obszarze prywatnym i publicznym. W stanowisku umiarkowanym wiele oczekuje się od państwa, które zobligowane jest do ułatwienia kobiecie możliwości pogodzenia roli matki i pracownicy.³

Niewątpliwie znaczącą rolę przy postrzeganiu macierzyństwa i kariery zawodowej kobiet odgrywają media. To one propagują wzorce kobiet, do których każda z pań powinna się upodabniać. Małgorzata Sikorska w swojej książce *Nowa matka, nowy ojciec, nowe dziecko, o nowym układzie sił w polskich rodzinach* wskazała na różnice jakie prezentują dwa modne kobiece czasopisma *Dziecko* oraz *Twój Styl* w odniesieniu do omawianej tematyki. Dziennikarze magazynu *Dziecko*, zachęcają kobiety do pozostania przy noworodku przez pierwszy okres jego życia oraz samodzielnej opieki nad nim, traktując pomoc z zewnątrz jako konieczność. *Twój Styl* natomiast propaguje wzorzec matki pracującej, godzącej macierzyństwo z karierą. Dla kobiet rodzina ma być tylko dodatkiem do życia a nie jej głównym aspektem. Tego typu czasopisma zachęcają panie do tego, aby nie rezygnowały z dotychczasowego stylu życia i tym samym nie poświęcały się wyłącznie macierzyństwu. Swoje stanowisko tłumaczą tym, iż dziecko będzie szczęśliwsze jeśli będzie widziało swoją mamę szczęśliwą, spełnioną choćby tylko przez parę godzin dziennie, niż zmęczoną, sfrustrowaną pracami domowymi przez cały dzień. Przedstawioną wizję macierzyństwa poddają w wątpliwość magazyny skierowane wyłącznie dla mam, uznając ją za wyidealizowaną. Co więcej, dają one pełne przyzwolenie kobietom do niedoskonałości w tym co robią i jak wyglądają.⁴

³ A. Maciarz, *Macierzyństwo...* j. w., s. 18-21.

⁴ M. Sikorska, *Nowa matka, nowy ojciec, nowe dziecko, o nowym układzie sił w polskich rodzinach*, Warszawa 2009, s. 173-174.

Mówiąc o mediach, nie można nie wspomnieć o Internecie, w którym powstaje coraz więcej stron poświęconych tematyce macierzyństwa. Podzielić je można na kilka grup:

- dotyczące przygotowania się kobiety do macierzyństwa,
- związane z okresem ciąży, porodu,
- dotyczące okresu połogu,
- dotyczące okresu noworodkowego dziecka
- informacje na temat kolejnych faz rozwoju psychofizycznego dziecka,
- prezentacja grup wsparcia i grup dyskusyjnych, które poruszają zagadnienia związane z macierzyństwem,
- sklepy wirtualne, prowadzące sprzedaż różnych artykułów i akcesoriów niezbędnych do pielęgnacji dziecka.⁵

Ciekawe wnioski nasuwają się także po analizie badań Joanny Mizielińskiej, badającej wpływ reklamy na życie ludzi. Autorka zaobserwowała pewien powtarzalny schemat charakterystyczny dla pań. Jak się okazuje z reklam wyłania się obraz kobiety w trzech rolach matki, żony i kochanki. Kobieta taka jest zawsze wesółą, uśmiechniętą, nieważne czy robi pranie czy sprząta, czy gotuje, z jej twarzy nie schodzi uśmiech. Na wszystko ma czas i przy tym zawsze wygląda olśniewająco. Obowiązki domowe to czysta satysfakcja a nie przykra konieczność. Wieczorem natomiast z perfekcyjnej pani domu przemienia się w zmysłową kochankę w każdej chwili gotową wypełnić swój małżeński obowiązek wobec partnera. Przy pracach domowych oczywiście to dziewczynki pomagają mamie, chcąc stać się jej wiernymi kopiami. Chłopcy natomiast pokazywani są jako bardziej inteligentni, zainteresowani telewizją i współtowarzyszeniu ojcom przy „męskich” zajęciach. Tego typu reklamy tylko umacniają w społeczeństwie różnice między płciami, prowadząc tym samym do licznych stereotypów odnośnie obowiązków domowych czy wychowania dzieci.⁶

⁵ M. Lesińska-Sawicka, *Późne macierzyństwo. Studium socjomedyczne*, Kraków 2008, s. 163-164

⁶ B. Budrowska, *Macierzyństwo jako punkt zwrotny w życiu kobiety*, Wrocław 2000, s. 120-121

Macierzyństwo w kontekście kariery zawodowej

Praca zawodowa matek, to od lat kwestia sporna, dzieląca społeczeństwo na jej zwolenników i przeciwników. Ci pierwsi uważają ją za jak najbardziej normalną, drudzy natomiast za niedopuszczalną. Dawniej w społeczeństwie przyzwolenie na pracę zawodową miały tylko te matki, które borykały się z trudną sytuacją finansową. Współcześnie jednak, kobiety wracają po porodach do pracy nie tylko z przyczyn ekonomicznych, ale i dla własnej satysfakcji. Mimo to, presja ze strony społeczeństwa nakazuje matce pozostanie z noworodkiem w domu, w pierwszym okresie jego życia i poświęcenie się wyłącznie jego wychowaniu.⁷

Wzrost znaczenia kariery zawodowej w życiu kobiety widoczny jest już w końcu XIX wieku, kiedy poprzez rewolucję przemysłową i urbanizację panie masowo weszły na rynek pracy. Także I i II wojna światowa umocniły pozycję kobiet w sferze zawodowej, kiedy to kobiety musiały zastąpić mężczyzn, przebywających na wojnie, w fabrykach. Dużą rolę w „zadomowieniu się” kobiet na rynku pracy miała także występująca w latach 60. i 70. XX wieku, fala feminizmu. Propagowała ona pracę zawodową wśród kobiet, motywowała je do zajmowania stanowisk równorzędnych mężczyznom. Obecnie kobiety dążą do zrównania ich warunków pracy z tymi, w jakich pracują panowie. Praca dała paniom poczucie samowystarczalności, zwłaszcza w obszarze ekonomicznym. Ponadto jest pewnego rodzaju „odskocznią”, alternatywą dla roli matki.⁸

Kobiety nie chcą z tego rezygnować, nie chcą stracić pozycji w społeczeństwie jaką daje im praca zawodowa. Niektóre kobiety, przekonane, że macierzyństwo skutecznie przekreśla karierę zawodową, nie decydują się na dziecko. W życiowych planach, ambicjach takiej kobiety dominuje chęć robienia kariery poprzez wspinanie się po szczeblach rozwoju zawodowego, realizowanie się w coraz bardziej prestiżowych obowiązkach, piastowanie zaszczytnych funkcji, wyższe

⁷ Tamże, s. 307-309.

⁸ M. Sikorska, *Nowa matka...* j. w., s. 83-85.

wynagrodzenie. Ponadto, wizja utraty zatrudnienia, degradacja stanowiska pracy czy niższe zarobki tylko pogłębiają obawy w takich osobach co do macierzyństwa. Co ciekawe, najczęściej problem ten dotyczy kobiet z wyższym wykształceniem, mieszkających w dużych miastach i zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych. Dla nich bowiem praca to nieodzowny element życia, którego dziecko jest tylko częścią. Praca jest traktowana jako równowaga psychiczna między rodzicielstwem a światem zewnętrznym. Stwarza możliwość osiągnięcia swoistej harmonii w rodzinie. Powrót takich kobiet do pracy po porodzie, to tylko kwestia czasu. Dziecka w żadnym stopniu nie umniejsza znaczenia pracy.⁹

Środowisko zawodowe stwarza kobietom wiele możliwości godzenia pracy z dzieckiem. Jeśli matka nie może wrócić do pełnego wymiaru pracy, może skorzystać z innych form alternatywnego zatrudnienia:

- nienormowany oraz skondensowany czas pracy,
- niepełny wymiar godzin pracy,
- praca na odległość,
- praca w domu i przez Internet.¹⁰

Nie wszystkie jednak matki wracają chętnie do pracy po porodzie, są takie, dla których to macierzyństwo, rodzina jest priorytetem. Kobiety, dla których posiadanie dzieci i prowadzenie domu od zawsze były bardzo ważnym elementem ich przyszłego życia, źle znoszą konieczność łączenia pracy z wypełnianiem obowiązków domowych. pracę traktują tylko i wyłącznie jako zło konieczne, niezbędne dla utrzymania rodziny. Kwestia ekonomiczna, to jednak nie jedyny argument, dla którego kobiety powracają do aktywności zawodowej. Do najczęściej występujących powodów powrotu do pracy zaliczyć można: pieniądze, spłacenie kredytu, ubezpieczenie, satysfakcję, miłość do pracy, potrzebę stymulacji intelektualnej, oczekiwania innych co do

⁹ A. Jasiewicz-Betkiewicz (red.), *Mama w pracy*, Warszawa 2007, s. 41-50.

¹⁰ K. Kendall-Tackett, *Wyzwania macierzyństwa. Jak być szczęśliwą matką*, Gdańsk 2003, s. 86-87.

pracy kobiet, chęć odróżnienia się od matki, karierę, ucieczkę z domu, poczucie bycia potrzebnym.¹¹

Macierzyństwo a kariera zawodowa kobiet w świetle wyników badań własnych.

Chcąc sprawdzić jak młode, wykształcone kobiety patrzą na macierzyństwo i karierę zawodową, co powoduje, że mają takie a nie inne poglądy w omawianej kwestii, przeprowadzone zostały badania ankietowe w grupie 100 dziewcząt. Badaniem objęte zostały studentki do 26. roku życia studiujące na kierunkach ekonomicznych, humanistycznych, przyrodniczych oraz technicznych. Badania realizowane były na terenie czterech uczelni w dwóch miastach Bydgoszczy i Poznaniu. Badaniom poddano 25. studentek z każdej uczelni. Czynnikiem różnicującym przy analizie wyników badań był typ uczelni oraz fakt przebywania/nieprzebywania w związku. Badania oparte zostały na próbie nieprobabilistycznej z doborem celowym i przeprowadzone z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego przy pomocy techniki ankiety.

Jedną z pierwszych kwestii jaka została poruszona w ankiecie, dotyczyła istoty macierzyństwa i kariery zawodowej w życiu młodych kobiet. Ankietowane miały wskazać, czym jest dla nich macierzyństwo i kariera zawodowa oraz jakie skojarzenia nasuwają im się w związku z tymi określeniami. Wyniki badań jasno wskazują, że dla przeważającej części ankietowanych, bez względu na studiowany kierunek oraz przebywanie w związku, macierzyństwo to nic innego jak tylko posiadanie i wychowanie dziecka (47%). Co więcej, skojarzenia z nim związane to najczęściej „pieluchy” i brak wakacji, zmęczenie, odpowiedzialność na całe życie, zmiana priorytetów, miłość i radość a także duża więź z dzieckiem. Pozytywne skojarzenia z macierzyństwem najczęściej podawane były przez dziewczęta przebywające w związku, negatywne przez osoby samotne. Jeśli natomiast chodzi o karierę zawodową, jest to spełnienie się zawodowo, awanse i rozwijanie się w

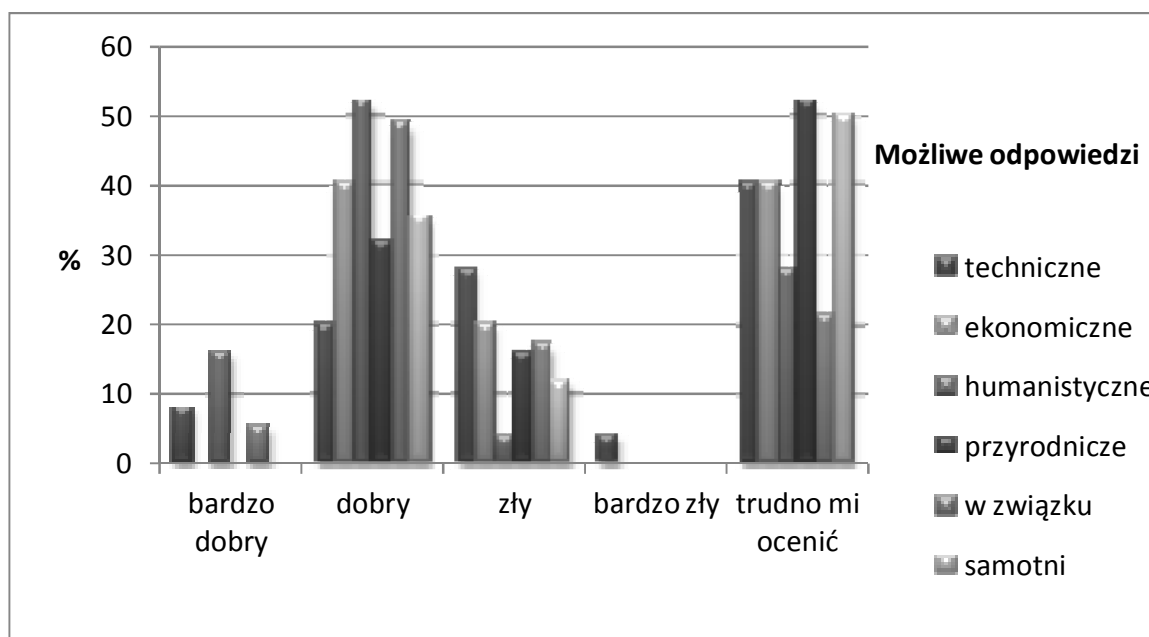
¹¹ Tamże, s. 79-82.

pracy, która daje satysfakcję (51%). Spełnienie zawodowe, zadowolenie z siebie oraz pieniądze to najczęściej podawane skojarzenia związane z karierą. Typ uczelni oraz posiadanie partnera nie miały większego znaczenia przy udzielanych odpowiedziach.

Dziewczęta zostały także poproszone o uporządkowanie wartości najbardziej przez nie cenionych. Na 15 możliwości, macierzyństwo znalazło się średnio na VI pozycji, najwyżej ulokowały je studentki z uczelni ekonomicznej (V), a najniżej z humanistycznej (VII). Dziewczęta przebywające w związku uplasowały macierzyństwo na V miejscu natomiast samotne na VII. Kariera zawodowa zajęła średnio X pozycję. Podobnie jak w poprzednim przykładzie najniżej oceniły karierę dziewczęta studiujące na kierunkach humanistycznych (XI) a najwyżej studiujące na kierunkach przyrodniczych (VII). Takie samo znaczenie ma kariera zawodowa dla studentek posiadających i nieposiadających partnera (X).

Interesujące wnioski nasuwają się także po analizie pytań dotyczących stanu wiedzy ankietowanych z zakresu aktywności matek na rynku pracy. Szczegółowe wyniki badań przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Ocena stanu wiedzy na temat zatrudnienia i aktywności matek na rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z wykresu 1 ankietowane mają trudność z ocenieniem swojego stanu wiedzy z tego zakresu. Te jednak z nich, które zdecydowały się określić swój stan wiedzy, oceniają go dość dobrze. Najczęściej bowiem to właśnie ta odpowiedź była podawana przez respondentki. Pytanie weryfikujące ich własną ocenę, nie potwierdziło jednak mniemania dziewcząt co do stanu ich wiedzy z zakresu aktywności matek na rynku pracy. Badane miały określić jaką posiadają wiedzę na temat: możliwych form opieki nad dzieckiem w czasie pobytu w pracy, elastycznych form zatrudnienia, programów unijnych skierowanych dla młodych mam, praw młodej matki, zasiłków i dodatków na dziecko oraz przysługujących urlopów z tytułu opieki nad dzieckiem. Analiza tego pytania wskazuje, że dziewczęta mają bardzo małą wiedzę o pracy zawodowej mam. Studentki z uczelni ekonomicznej mają najmniejszą wiedzę z zakresu praw młodej matki (48%), dziewczęta z kierunków humanistycznych (56%) oraz przyrodniczych (64%) wskazały na niewiedzę w kwestiach programów unijnych, natomiast zasiłki i dodatki na dziecko to „problem” respondentek z kierunków technicznych (52%). Zarówno dla studentek posiadających (55%) jak i nieposiadających partnera (64%) programy unijne skierowane dla młodych mam okazały się największą niewiadomą.

Ważną częścią badań, były pytania dotyczące występowania dylematu macierzyństwo czy kariera zawodowa? Większość ankietowanych uznała, że problem jest obecny w życiu młodych kobiet. Dla 84% ankietowanych z uczelni technicznej, 76% z ekonomicznej a także przyrodniczej oraz 68% z humanistycznej dylemat ten stanowi problem w życiu innych kobiet. Patrząc na ten problem z perspektywy dziewcząt przebywających w związku 70% potwierdza występowanie dylematu podobnie jak 82% samotnych respondentek. Ankietowane jednak nie przyznają się do występowania takiego problemu w ich własnych życiu ani w życiu ich najbliższego otoczenia. Szczegółowe odpowiedzi ankietowanych przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Występowanie wśród badanych dylematu: macierzyństwo czy kariera zawodowa?

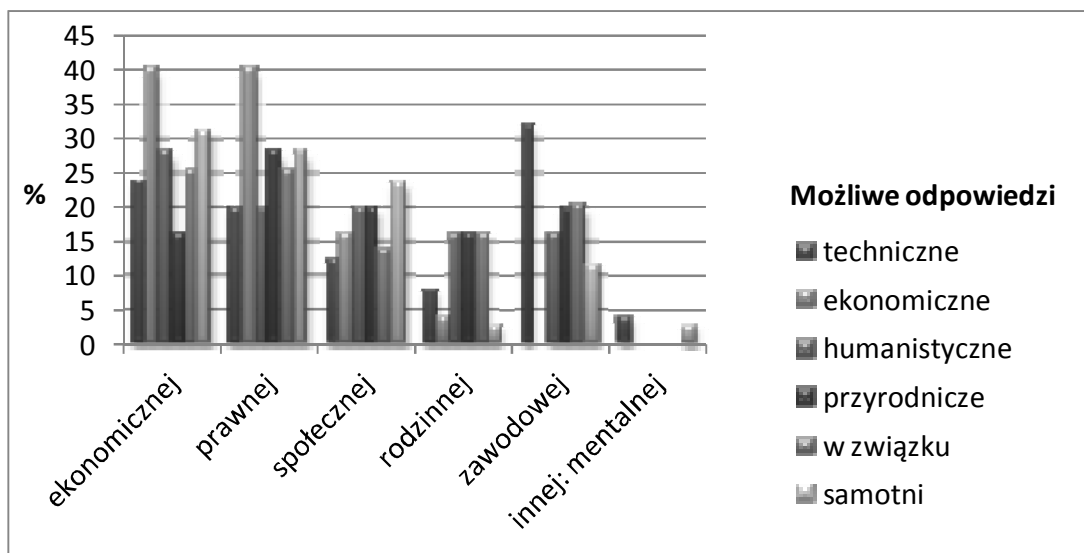
Badani Odpowiedzi	Techniczne		Ekonomiczne		Humanistyczne		Przyrodnicze	
	L	%	L	%	L	%	L	%
Zdecydowanie tak, ciągle zastanawiam się co wybrać	1	4,0	0	0	0	0	0	0
Raczej tak, zastanawiam się czy pogodzenie obu ról, matki i pracownicy, jest możliwe	6	24,0	5	20,0	4	16,0	4	16,0
Raczej nie, tylko czasem nachodzą mnie takie myśli, ale nie przywiązuję do nich większej uwagi	8	32,0	10	40,0	13	52,0	15	60,0
Zdecydowanie nie, nie mam takiej rozterki, uważam, że obie te role można ze sobą świetnie pogodzić	10	40,0	10	40,0	8	32,0	6	24,0

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli 1 studentki w większości, mimo deklarowanego wcześniej występowania dylematu, same się z nim nie borykają. Podobne odpowiedzi zostały udzielone na pytanie o problem w wyborze pomiędzy macierzyństwem a karierą zawodową wśród najbliższego otoczenia badanych studentek. Tutaj również ankietowane uznały, że dylemat ten nie ma miejsca (80%). Rodzi się więc pytanie, skąd w takim razie przekonanie o występowaniu dylematu innych kobiet w kwestii macierzyństwo czy kariera zawodowa u tak wielu badanych? Przecież ani one same ani ich najbliższe otoczenie nie ma tego typu problemu.

Ważnym aspektem, o którym warto wspomnieć przy okazji tematu dylematu macierzyństwa i kariery zawodowej, są sfery, w których zmiany rozstrzygnęłyby taki problem. Wykres 2 przedstawia odpowiedzi respondentek.

Wykres 2. Sfery, w których zmiany rozstrzygnęłyby dylemat: macierzyństwo czy kariera zawodowa

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z wykresu 2. ankietowane najczęściej oczekują po zmianach w sferze ekonomicznej oraz prawnej. Najmniej natomiast przydatne wydają się im zmiany w sferze rodzinnej. Kolejną kwestią w obszarze omawianego dylematu jest znaczenie poszczególnych osób przy rozwiązywaniu problemu macierzyństwa i kariery zawodowej. Spośród wymienionej grupy osób ankietowane miały ocenić w jakim stopniu przyczyniają się one do podjęcia przez nie decyzji. Respondentki miały do wyboru następujące możliwości: sama kobieta, mąż/partner, rodzina, przyjaciele, środowisko społeczne, organy państwowe, kadra pedagogiczna szkół, przedszkoli i żłobków, pracodawca, współpracownicy. Analiza wyników badań wskazuje, że największą uwagę ankietowane będą zwracały przede wszystkim na własne zdanie oraz zdanie pracodawcy. Dla studentek z uczelni technicznej (68%) oraz humanistycznej (68%), to zdanie samej kobiety jest najistotniejsze. W opinii respondentek z uczelni ekonomicznej (68%) i przyrodniczej (64%) to pracodawca odegra główną rolę przy podejmowaniu decyzji w sprawie macierzyństwa i kariery zawodowej. Patrząc na

omawiany problem z perspektywy dziewcząt przebywających w związku, to również pracodawca jest najważniejszą osobą (57%), zaraz za nim jest zdanie kobiety, a dopiero na trzecim miejscu, na równi organy państwowe z mężem/partnerem. Dla kobiet samotnych, to ich własne zdanie odegra kluczową rolę (61%). Pracodawca oraz mąż/partner to kolejne osoby, na które ankietowane zwrócą uwagę przy podejmowaniu decyzji odnośnie macierzyństwa i kariery zawodowej. Interesujący jest fakt, iż dla każdej z badanych grup zdanie męża/partnera jest mniej znaczące niż zdanie pracodawcy. Badane bardziej sugerować się będą zdaniem obcej dla nich osoby, niż przyszłego ojca dziecka. To pokazuje jak sytuacja na rynku pracy znacząco wpływa na planowanie rodziny przez młode pokolenie oraz jak niepewnie czują się w tym obszarze młode kobiety, skoro decyzję o macierzyństwie uzależnią będą w dużej mierze od swojego pracodawcy.

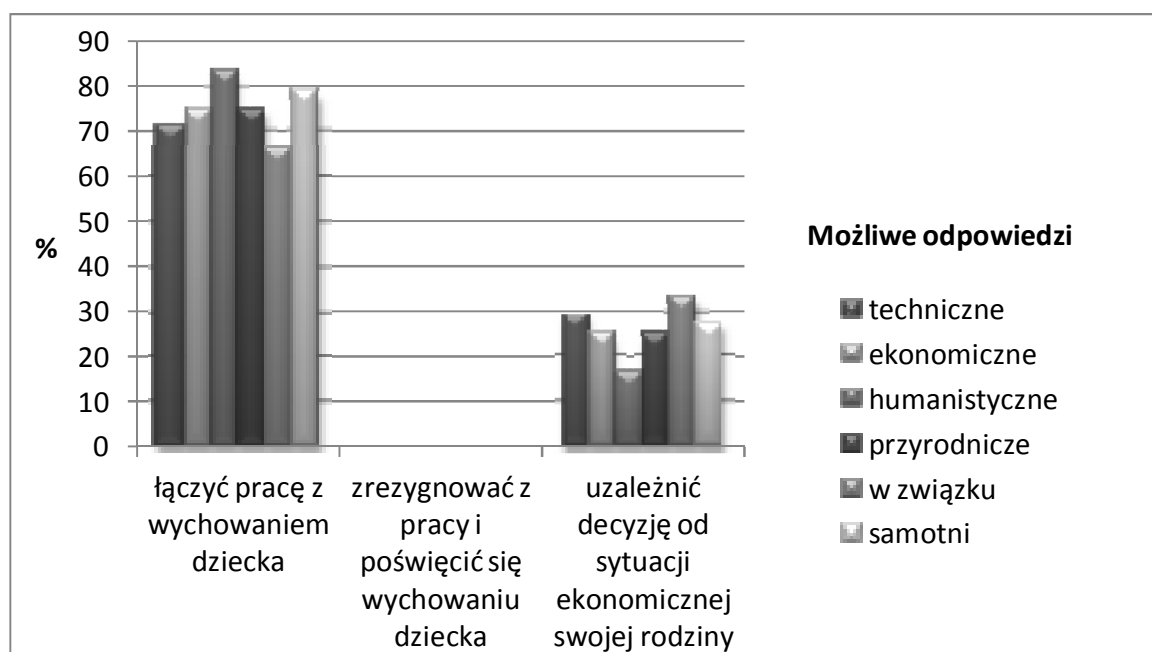
Podobne wnioski nasuwają się po analizie znaczenia poszczególnych aspektów w decyzjach młodych kobiet odnośnie macierzyństwa i kariery zawodowej. W największym stopniu badane zwracać będą uwagę na własne odczucia i problemy (86%), obawę przed utratą pracy, zdanie męża/partnera oraz realizowanie się w roli żony i matki. Dla każdej z badanych grup własne odczucia i problemy są priorytetem.

Chcąc dowiedzieć się jak młode kobiety postrzegają swoją przyszłość i czy planują zakładać rodzinę, mieć dzieci i co wówczas z karierą zawodową, ankietowane poproszone zostały o określenie swojego zdania w wyżej wymienionych kwestiach. Jeśli chodzi o posiadanie w przyszłości stałego partnera to 96% badanych z uczelni ekonomicznej, przyrodniczej i technicznej chce stworzyć rodzinę z drugą osobą. Jedna osoba z każdej z tych uczelni na chwilę obecną nie potrafiła tego określić. Wszystkie dziewczęta z uczelni humanistycznej deklarują chęć posiadania męża/partnera. Samotne studentki w większości chcą mieć stałych partnerów (94%), dziewczęta przebywające w związku także (100%). Chęć posiadania dzieci deklaruje 88% badanych, 4% nie chce mieć dzieci, pozostałe 8% na chwilę obecną nie

potrafi jeszcze tego określić. Wśród dziewcząt, które nie chcą mieć dzieci dominują studentki z kierunków technicznych, natomiast wśród tych, które są co do tego przekonane, studentki z kierunków przyrodniczych. 91% dziewcząt przebywających w związku oraz samotnych chce być w przyszłości matką. W kwestii preferowanej liczby dzieci, ankietowane wskazywały najczęściej dwoje, jako najbardziej optymalny stan (50%), troje zadeklarowało 34%, jedno dziecko 8%, pozostałe 8% czworo.

Badania prowadzone były głównie w celu ukazania opinii studentek – młodych kobiet na temat macierzyństwa i kariery zawodowej. Z tym też zamysłem badane miały wskazać co zamierzają w przyszłości począć w kwestii macierzyństwa i kariery zawodowej. Czy chcą łączyć pracę z wychowaniem dziecka, i poświęcić się wychowaniu potomstwa czy też uzależnią swoją decyzję od sytuacji ekonomicznej swojej przyszłej rodziny. Wyniki tych badań przedstawia wykres 3.

Wykres3. Sytuacja zawodowa badanych po urodzeniu dziecka

Źródło: Opracowanie własne

Jak wskazują zaprezentowane wyniki badań, żadna z ankietowanych, bez względu na studiowany kierunek nie chce rezygnować z pracy i poświęcać się wyłącznie wychowaniu potomstwa. W największym stopniu zdeterminowane do łączenia pracy z wychowaniem dziecka są studentki z kierunków humanistycznych (83). Największą chęć do pozostania w domu a także uzależnienie decyzji od przyszłej sytuacji ekonomicznej deklarują osoby studiujące na kierunkach technicznych (29%). Bardziej nastawione na łączenie pracy z wychowaniem dziecka są samotne studentki (79%). 33% respondentek przebywających w związku chce podjąć decyzję biorąc pod uwagę stan ekonomiczny swojej rodziny.

Podsumowanie

Analiza zebranego materiału badawczego, pozwala wysunąć wnioski i odpowiedzieć na pytanie, jak kształtują się opinie studentek na temat relacji między macierzyństwem a karierą zawodową kobiet? Można jednoznacznie stwierdzić, że relacja ta, we współczesnych czasach, przebiega w pełnej harmonii. Mimo, iż zdaniem wielu problem podjęcia decyzji o rodzicielstwie i równoczesnej pracy jest obecny w życiu kobiet, tak naprawdę nie występuje on w otoczeniu badanych dziewcząt. Stąd też przypuszczenie, że respondentki udzielając odpowiedzi potwierdzającej jego występowanie, kierowały się w dużej mierze siłą stereotypów i przesądów z nim związanych a nie prawdziwymi jego przykładami. Tylko bowiem jedna badana przyznała się do posiadania takiego dylematu, ale z zaznaczeniem, że jest on w jej życiu tak mało istotny, że nie przywiązuje do niego większej wagi oraz nie potrafi określić jego częstotliwości występowania. Dla zdecydowanej większości te dwa aspekty da się w dzisiejszych czasach pogodzić, dlatego też dziewczęta chcą zakładać rodziny i łączyć pracę z wychowaniem dziecka. Żadna z młodych kobiet nie wyobraża sobie pozostania w domu i realizowania się wyłącznie w roli matki i żony. Mimo tego, macierzyństwo nie znalazło się w czołówce najbardziej cenionych wartości, choć i tak uplasowało się wyżej niż kariera zawodowa.

Świadczyć to może o tym, że mimo, iż kobiety deklarują chęć pogodzenia pracy z rodziną, to jeśli zmuszone zostałyby do wyboru jednej z możliwości, zdecydowałyby się na rodzicielstwo, które jest w ich życiu cenniejszą wartością.

Fakt przebywania w związku czy studiowania na kierunkach ekonomicznych, humanistycznych, przyrodniczych czy technicznych nie ma żadnego związku z podejściem młodych kobiet do omawianego tematu. Odpowiedzi udzielane przez respondentki były do siebie tak zbliżone, że z pełną odpowiedzialnością stwierdzić można, że jest to tylko i wyłącznie indywidualna sprawa, niezależna od posiadania partnera czy studiowanego kierunku.

Warto zwrócić uwagę na polskie prawo, które jak wskazują badane, nie daje kobietom poczucia bezpieczeństwa i pewności ponownego zatrudnienia po urlopie macierzyńskim. Kobiety nie wykazały chęci dłuższego przebywania na urlopach macierzyńskich. Oczekują tylko gwarancji przestrzegania ich praw oraz ochrony przed zwolnieniami z powodu dziecka. Stąd też tak duża rola przypisywana pracodawcy przy podejmowaniu decyzji o poczęciu dziecka. Obawa o pracę, niepewna przyszłość dotycząca powrotu na swoje stanowisko pracy, degradacja czy wizja mniejszych zarobków powodują, że badane kobiety obawiają się macierzyństwa, traktując je po części jako przeszkodę na drodze do zawodowego spełnienia.

Istotne wydają się w tej sytuacji działania podnoszące świadomość dziewcząt w zakresie aktywności matek na rynku pracy, przysługujących im praw i udogodnień. Taka społeczna kampania wydaje się bardzo istotna z uwagi na wykazaną niewiedzę młodych kobiet w tym zakresie, a przecież kwestie te są dla nich niezwykle ważne, bo w przyszłości będą ich bezpośrednio dotyczyły.

Literatura:

- E. Włodarczyk, *Młodzież wobec macierzyństwa i jego kulturowej kreacji*, Poznań 2008.
- A. Maciarz, *Macierzyństwo w kontekście zmian społecznych*, Warszawa 2004.
- M. Sikorska, *Nowa matka, nowy ojciec, nowe dziecko, o nowym układzie sił w polskich rodzinach*, Warszawa 2009.
- M. Lesińska-Sawicka, *Późne macierzyństwo. Studium socjomedyczne*, Kraków 2008.

- B. Budrowska, *Macierzyństwo jako punkt zwrotny w życiu kobiety*, Wrocław 2000.
A. Jasiewicz-Betkiewicz (red.), *Mama w pracy*, Warszawa 2007.
K. Kendall-Tackett, *Wyzwania macierzyństwa. Jak być szczęśliwą matką*, Gdańsk 2003.
-

The perception of maternity and professional career by female students

Maternity and professional career become two significant constituents of woman's life. Women are those who innumerable become the building blocks of the entire family. Frequently, the closest surrounding tries to influence woman's perception of being a mother and an employee, forcing her even to have an appropriate attitude towards particular life positions, which are often stereotyped. Within a society, there might be observed various attitudes towards the role of a woman as a mother and an employee. Some people cannot come to terms with rejecting a career development by a woman in order to spend time with her family. Others do not understand why a woman is willing to work instead of being fully devoted to her family.

Moreover, miscellaneous women's magazines are also divided in their opinions. Nevertheless, as the history shows, considering today's economic status and changes in people's mentality, a woman is the one to decide which path of life to follow, with regard to her personal feelings and desires. The economy, which frequently forces women to make decisions against themselves, cannot be omitted. Despite that fact, I would say that a woman is 'the master of her own destiny', the one who is completely confident with herself and her life expectancies.

It is not important what type of academic degree she received, whether she is a 'humanistic' or 'scientific' type, whether she is single or in a relationship; she is the one to make every single decision. Nobody has any right to impose on her one's assumption, suggestion or proposition.